

Holzman, Lois and Morss, John. (ed.) (2000): *Postmodern Psychologies, Societal Practice and Political Life*. New York: Routledge. 216 sider.

Anmeldt af *Leif Faurholt*, lektor ved DPU i Haderslev.

Bogen har en tilknytning til Aarhus Universitet, idet den er udgivet i anledning af tiåret for en konference afholdt her med det formål, at diskutere virkningerne på psykologien af postmodernistisk kultur.

Med baggrund i indlæg fra denne konferencen, men suppleret med andre tekster, redigerede Steinar Kvale i 1992 *Psychology and Postmodernism*. En bog, der for mange studerende, lærere, praktiserende psykologer og terapeuter har været et af de første møder med koblingen af postmodernitet og psykologi. Ved sin stringens, uimponerthed og konkrete indsigt har den givetvis – således som undertegnede oplevede læsningen og anvendelsen hos sig selv og studerende - befordret grundlaget for en forståelse af disse komplicerede og komplekse begreber.

Det samme kan ikke siges om jubilæumsudgaven, der på trods af, eller måske derfor, at konceptet er det samme som for ti år siden, med en indledende konference i 1997, *Unscientific Psychology: Conversations with Other Voices*, og en efterfølgende udgivelse, ikke giver en væsentlig større bevidsthed, ikke udfolder emnet på en sådan måde, som man kunne forvente, det ville kunne ske efter ti års forskning, studier og praksis.

I lighed med Kvale's introduktion, *From the Archaeology of the Psyche to the Architecture of Cultural Landscapes*, til 1992 udgivelsen, opstilles der i introduktionen til denne udgivelse også en række elementer i eller grunde til at diskutere en postmodernistisk psykologi. Denne oversigt strækker sig fra en bekymring for psykologien som vare, (*the face of a decreasing consumer base (at least in the U.S.)*), over – stadigvæk – en undren over, for ikke at sige bekymring for, hvor psykologien som model, paradigme og metode er på vej hen inden for snart sagt de fleste af dens underdiscipliner, til en konstatering af at postmodernistisk psykologien nu har bevæget sig fra et teoretisk til et begyndende praksis niveau - "(it has not only spawned research and counseling, therapeutic and educational practices, but has also begun to recognize and relook at existing alternative practices with a postmodern eye".

Det ovenfor antydende smalle teoretiske, begrebsmæssige udbytte af udgivelsen, i forhold til 1992 udgivelsen, har måske sin rod i dette løse oplæg til de forskellige forfattere. Et oplæg, der også i sin form tilstræber en postmodernistisk anderledeshed, hvad det så end måtte være, der kunne befordre alternative billeder og forståelser, men nok i realiteten befordrer en række indlæg fra kompetente forskere og praktikere, hvoraf flere er gengangere fra 1992 udgivelsen, der virker kunstlet og uden større sammenhæng imellem de enkelte bidrag. Det karakteriserer nok meget godt én af intentionerne med bogen, når én af fire specielt inviterede bidragsydere, Harlene Anderson, indleder sin i øvrigt koncise og tankevækkende artikel om forskning, læring

og postmodernitet i lyset af klinisk og socialt arbejde, med sætningen: *this provocative volume is packed with appeals and challenges*.

Den mere uforpligtende essayistiske stil, der ikke er befordrende for klarheden, er også et ønske fra redaktørerne: *we have not asked them to do a lot of work contextualizing their discussions because we wanted to preserve (and show) the conversation they are currently engaged in*.

Uklarheden øges på baggrund af den manglende, men alligevel tilstedeværende samfundskontekst, idet det amerikanske samfunds sociale og politiske problemstillinger på en række områder er anderledes end det europæiske og skandinaviske og dermed også det felt, hvor den psykologiske praksis finder sted. Hertil kommer, at den amerikanske psykologi, og i nogen grad også det britiske, med den stærke naturvidenskabelige og behavioristiske indflydelse har en anden tradition, og dermed også baggrund for et anderledes opgør med den nuværende mainstream psykologi, end vi har i Skandinavien, specielt måske i Danmark med traditionen fra den af Rubin inspirerede *Københavnerskole*.

Mest markant kommer denne grundtone til udtryk hos den britiske psykolog og feminist, Erica Burman, når hun i artiklen *Method, Measurement and Madness*, taler om *unscientific psychology*. Denne ikke-(natur)videnskabelige psykologi - *should offer us alternative models and paint us new possibilities of how the power of psychology can be dismantled and how our work of psychologists can be reconfigured towards the work of personal and political emancipation and liberation*. Der er dog andre, mindre eksotiske, stemmer som Kenneth Gergen med *From Identity to Relational Politics*, som gennem relationerne mellem socialkonstruktivisme og identitet forbinder en (sen)modernistisk og en postmodernistisk tilgang til psykologien, men bortset fra at han i begrænset omfang inddrager organisationers måde at løse konflikter på, forekommer det meste som noget, han har sagt før.

Ovenstående betyder ikke, at udgivelsen ikke er af interesse, og ofte tankevækkende, men at lykkes med det faglige udbytte, dvs. en øget viden om relationerne mellem postmodernitet og psykologi, dvs. om udviklingen af en postmodernistisk psykologi, eller som hovedspørgsmålet i bogen lyder: *does postmodernism make a difference?* - det gør denne essaysamling ikke, og slet ikke i en dansk eller skandinavisk kontekst.

Dette behøver jo ikke at være udgivelsens skyld, det kunne jo også være, fordi hele begrebskomplekset *postmodernitet* ikke kan bære en mere gennemgribende omkalfatring af en videnskab som psykologien, at den kun kan anvendes som et redskab for kritik af modernitetens psykologi?

Måske er det for længe siden, at der har været en konference i Århus om emnet postmodernitet og psykologi?